

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 696

van **KRISTOF SLAGMULDER**

datum: 6 juli 2022

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Secundair onderwijs - Terugvorderingen schooltoeslag van problematische spijbelaars

Ter bestrijding van de problematiek van hardnekkige spijbelaars is een structurele aanpak nodig die bestaat uit een preventieve aanpak op school, een consequente opvolging en nauwgezette begeleiding door de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) in samenspraak met de desbetreffende scholen en eventuele nodige derden, alsook sanctionerende middelen voor de hardleersers onder hen. Deze laatstgenoemde categorie aan straffende maatregelen is des te meer opportuun voor jongeren die, ook al zijn er mogelijke onderliggende problemen, toch ook en vooral thuisblijven en dus verzuimen aan de leerplicht omdat ze gewoon niet naar school willen/schoolmoe zijn en daar halstarrig in blijven volharden.

Tot op vandaag kan de schooltoeslag worden teruggevorderd wanneer een leerling twee opeenvolgende schooljaren dertig of meer halve dagen problematisch afwezig was. De huidige schooltoeslag verving vanaf schooljaar 2019-2020 de schooltoelage die tot daarvoor betaald werd door het Vlaamse Ministerie van Onderwijs, aangezien deze vanaf nu past als mechanisme binnen het groeipakket.

In een eerdere schriftelijke vraag vroeg ik de ministers van Onderwijs en Welzijn naar de absolute aantallen en relatieve aandelen inzake deze terugvorderingen^[1]. In een tabel bij het antwoord werden cijfers gegeven voor de schooljaren 2015-2016 tot en met 2018-2019, cijfers voor het schooljaar 2019-2020 waren toen slechts nog partieel. Daaruit bleek dat in de eerstgenoemde periode (van 4 schooljaren) gemiddeld 44 procent van de schooltoeslagen van de hardnekkige spijbelaars in het secundair onderwijs niet teruggevorderd werd. Elk jaar ontsprongen er zo gemiddeld ca. 1500 leerlingen deze maatregelen en ondervinden zij en vooral hun ouders geen financiële gevolgen van hun nalatig gedrag. Dit betekent dat een belangrijk instrument ter responsabilisering van de leerling en/of zijn of haar ouders eigenlijk maar beperkt wordt toegepast en dus onvoldoende zijn potentiële effecten inzake responsabilisering kan bewerkstelligen. Dat kost natuurlijk ook geld aan de belastingbetaler, want in de meeste gevallen is een schooltoelage voor hardnekkige spijbelaars geen logische, maar in zekere zin ook niet zo'n nuttige investering gebleken, enerzijds gezien het niet-aanwezig zijn op school, anderzijds gezien een grote meerderheid onder hen geen diploma behaalt. Het gemiddeld bedrag van een schooltoeslag voor een leerling in het secundair onderwijs bedroeg op dat moment 732 euro. Op basis hiervan zou men kunnen stellen dat Vlaanderen met het niet terugvorderen jaarlijks zo'n 1,05 miljoen euro misloopt aan gelden die we spenderen aan hardnekkige spijbelaars, maar niet terugkrijgen.

Graag kreeg ik een update inzake deze kwestie, vandaar dus de volgende vragen.

1. Graag had ik een update van de tabel uit mijn vorige schriftelijke vraag ontvangen voor de schooljaren 2019-2020, 2020-2021 en indien mogelijk ook voor het afgelopen schooljaar 2021-2022. Met andere woorden, hoeveel van deze terugvorderingen van de schooltoelage vonden er plaats in de schooljaren 2019-2020, 2020-2021 en 2021-2022? Graag had ik de absolute aantallen alsook de relatieve ten opzichte van het aantal problematische spijbelaars gekregen.

Indien er wijzigingen zouden zijn inzake de terugvorderingen in de eerdere schooljaren, gelieve deze ook mee te geven.

2. Vanaf maart 2020 hield de coronacrisis lelijk huis in het Vlaamse onderwijs met schoolsluitingen en afwezigheden wegens besmettingen en quarantaines tot gevolg.

In hoeverre zien we die invloed ook in deze statistieken?

3. In mijn vorige schriftelijke vraag polste ik ook naar de procedure wanneer de ouders de geëiste terugvordering niet willen of kunnen terugbetalen. Indien bij een terugvordering het bedrag niet overgemaakt wordt, dan wordt in eerste instantie bekeken of een afbetalingsplan nodig is voor het gezin. Indien het gaat om moedwillig niet terugbetalen, dan wordt een gerechtsdeurwaarder uitgestuurd.
 - a) Heeft de minister cijfers over de aantallen en aandelen aan mensen in die situatie die een afbetalingsplan (moeten) aangaan? Zo ja, kunnen deze cijfers ook meegedeeld worden voor de periode van het schooljaar 2015-2016 tot en met het recentste schooljaar waarvoor cijfers ter beschikking zijn?
 - b) Heeft de minister cijfers over de aantallen en aandelen aan mensen in die situatie waar de vordering via de gerechtsdeurwaarder dient te gebeuren? Zo ja, kunnen deze cijfers ook meegedeeld worden voor de periode van het schooljaar 2015-2016 tot en met het recentste schooljaar waarvoor cijfers ter beschikking zijn?
4. In mijn vorige schriftelijke vraag stelde ik vast dat twee opeenvolgende schooljaren dertig of meer halve dagen problematisch afwezig zijn als voorwaardetermin voor een terugvordering best lang is. Dit betekent dat leerlingen die 'slechts' een schooljaar structureel afwezig zijn ongemoeid worden gelaten. Dat heeft tot gevolg dat een leerling die in de derde graad secundair onderwijs zit en binnen afzienbare tijd ofwel alsnog een diploma behaalt, ofwel achttien wordt waardoor die niet meer onder de leerplicht valt, eigenlijk amper iets te vrezen heeft inzake deze financiële maatregel. Hierbij deed ik ook twee concrete suggesties voor een verkorting van deze termijn.

Ik polste daarbij ook naar de stand van zaken van de verklaringen van de minister van Onderwijs om te werken aan één geïntegreerd antispjibelplan. In die actieplan zou ook aandacht zijn voor specifieke doelgroepen waar de spijbelgraad hoger ligt, zoals OKAN (onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers), dbso (deeltijds beroepssecundair onderwijs) en buso (buitengewoon secundair onderwijs).

Daarop werd geantwoord dat er geen plannen zijn om aanpassingen aan te brengen rond de financiële spijbelsanctie en er geen aanwijzing wordt gezien tot verstrenging van de huidige regel. De minister stelde wel om de genoemde suggesties mee te nemen in het globale plaatje en om in het kader van het nieuwe actieplan te bekijken of het al dan niet opportuun kan zijn om wijzigingen aan deze sanctie aan te brengen. Een concrete timing voor het actieplan kon niet meegedeeld worden, enerzijds omdat

de impact van corona op dit proces groot is, anderzijds omdat het van belang is om eerst voldoende draagvlak te creëren.

- a) Ondertussen zijn we anderhalf jaar verder, wat is momenteel de stand van zaken m.b.t. het beloofde actieplan inzake de aanpak van spijbelen?
- b) Zal er in dat plan ook aandacht zijn voor en/of wijzigingen aan deze financiële sanctie? Of zullen er in het actieplan andere maatregelen van meer sanctionerende/repressieve aard worden genomen?

[1] Gekoppelde schriftelijke vraag nr. 117 (2020-2021) aan minister van Onderwijs Ben Weyts en nr. 108 (2020-2021) aan toenmalig minister van Welzijn Wouter Beke, ingediend op 3 november 2020.

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Hilde Crevits (704), Ben Weyts (696)

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 696 van 6 juli 2022

van **KRISTOF SLAGMULDER**

1. De bevoegdheid rond het toekennen en invorderen van schooltoelagen werd in 2019-2020, in het kader van het Groeipakket, toegekend aan het beleidsdomein welzijn (Agentschap Opgroeien).

Het Groeipakket vertrekt niet vanuit aanvragen, maar vanuit automatische rechtentoekenning. De kolom gelinkt aan het aantal aanvragen, kan dan ook niet opgenomen worden. De cijfers voor het schooljaar 2021-2022 zijn nog niet beschikbaar en kunnen dan ook niet meegegeven worden.

Problematische afwezigheid en schooltoelages in het basis- en secundair onderwijs

Schooljaar	Lln. met aanvraag schooltoelage en 2 jaar op rij problematisch afwezig	Lln. met een terugvordering van de schooltoelage na 2 jaar op rij problematisch afwezig	Lln. met minstens 30 problematische afwezig codes in het schooljaar*	Aandeel terugvorderingen t.o.v. totaal aantal spijbelende lln.**
2019-2020	/	2.624	10.768	24%
2020-2021	/	1.952	17.568	11%

* cijfers Dataloep. Deze pagina rapporteert over de problematische afwezigheden (minstens 30 halve dagen) van de leerlingen die zijn ingeschreven op de eerste schooldag van februari. Hierbij gaat het om leerlingen die zowel een schooltoelage ontvangen als om leerlingen die geen schooltoelage ontvangen.

** Niet alle leerlingen die problematisch afwezig zijn ontvangen ook een schooltoelage. Er kan enkel maar een terugvordering zijn van de schooltoelage bij die leerlingen die hier ook recht op hebben.

2. De tweede helft van het schooljaar 2019-2020 en het schooljaar 2020-2021 werden getekend door de coronacrisis. Door de sluiting van de scholen zijn er minder geregistreerde afwezigheden. Dit geldt vooral voor het schooljaar 2019-2020.
3. Onderstaande tabel geeft de gevraagde cijfers tot en met schooljaar 2018-2019.

Aantal terugvorderingen en afbetalingsplan schooltoelage secundair onderwijs*

Schooljaar	Lln. met schooltoelage en 2 jaar op rij problematisch afwezig	Lln. met een terugvordering van de schooltoelage na 2 jaar op rij problematisch afwezig	Aantal afbetalingsplannen**	Aantal gedwongen invorderingen**
2015-2016	2.916	1.492	556 (37%)	595 (40%)
2016-2017	3.467	1.673	584 (35%)	631 (38%)
2017-2018	3.462	2.011	693 (34%)	696 (35%)
2018-2019	3.918	2.472	757 (31%)	755 (31%)

*cijfers Ahovoks

***Een dossier kan na het aanvragen van een afbetalingsplan ook nog worden doorgegeven voor gedwongen invordering. Deze kolommen kunnen dus dezelfde vorderingen bevatten.*

Wat de procedure van invordering betreft vanaf het schooljaar 2019-2020, moet worden opgemerkt dat binnen het Groeipakket meerdere manieren van terugvordering mogelijk zijn. Indien er nog toekomstige uitbetalingen Groeipakket gebeuren, kan er standaard 10% inhouding gebeuren op de toekomstige (maandelijkse) uitbetalingen (dus ruimer dan schooltoeslag alleen). Daarnaast zijn ook afbetalingsplannen mogelijk maar deze kunnen gaan over meerdere schulden. Er wordt geen inhoudelijke link geregistreerd tussen de aanvraag tot afbetalingsplan en de inhoudelijke grondslag van de schuld.

4. Het nieuwe actieplan rond vroegtijdig schoolverlaten en spijbelen wordt nog verder afgestemd met de beleidsdomeinen Welzijn en Werk. Ik voorzie om in het najaar 2022 verdere stappen te nemen. De focus van het actieplan zal liggen op het maximaliseren van het aantal leerlingen dat een kwalificatie behaalt.